ומבני לוי לא מצאתי שם. וא"ת והא אמרי' במתניתין עשרה יוחסין עלו מבבל וקא חשיב לוים ויש לומר דכל הלויים שעלו עמו היו קלוגי בהונות ואינם ראויים לשורר שירה של דוכן[6]: **שאני התם דריש חזקתייהו.** פי' בקונטרס במה שאין אוכלין בקדשים ולא נהירא דמכל מקום איכא למיחס דילמא אתו לאסוקינהו מתרומה לקדשים ומקדשים ליוחסין וגרמה לפרש דריש חזקתייהו לפי שבקשו כתב יחוסם ולא מצאו[א]:

[**ואלא מאי גדולה חזקה.** ב) בשלמא למ"ד אין מעלין היינו גדולה חזקה דלפ"ע ג"ג דהוי לן למיגזר דילמא אתי לאסוקינהו ליוחסין דהא ליתא ליה ג) היינו חזקתייהו אפ"ה לא סברא דריש חזקתייהו מאי גדולה חזקה הא דלא גזרי' אלא למ"ד מעלין דאית ליה סברא גזרינן הכא משום דריש חזקתייהו. ת"י:]

[1]דברי ריבות בשעריך וקמת ועלית אלא ארץ ישראל גבוה מכל ארצות מנלן דכתיב [2]לכן הנה ימים באים נאם ה' [ד]לא יאמר עוד חי ה' אשר העלה את בני ישראל מארץ מצרים כי אם חי ה' אשר העלה ואשר הביא את [ה]בני ישראל מארץ [ו]צפון ומכל הארצות אשר הדחתים שם מאי איריא דתני עלו מבבל נתני עלו לארץ ישראל מסייע ליה לרבי אלעזר דאמר [ז]ר' אלעזר לא עלה עזרא מבבל עד שעשאה כסולת נקיה ועלה איתמר אביי אמר עלו מאיליהם תנן ורבא אמר העלום תנן וקמיפלגי בדרבי אלעזר דאמר רבי אלעזר לא עלה עזרא מבבל עד שעשאה כסולת נקיה ועלה אביי לית ליה דרבי אלעזר רבא אית ליה דרבי אלעזר איבעית אימא דכולי עלמא אית להו דרבי אלעזר והכא בהא קא מיפלגי מר סבר אפרושי אפרושינהו ומנפשייהו סליקו ומר סבר בעל כרחייהו אסוקינהו בשלמא למאן דאמר עלו היינו דאמר רב יהודה אמר שמואל [ח]כל ארצות עיסה לארץ ישראל וארץ ישראל עיסה לבבל אלא למ"ד העלום מידע ידעינהו נהי דידעי לההוא דרא לדרא אחריני לא ידעי [ט]בשלמא למאן דאמר עלו היינו דכתיב [3]ואקבצם אל הנהר הבא [י]על אחוה ונחנה שם ימים שלשה ואבינה בעם ובכהנים ומבני לוי לא מצאתי שם אלא למאן דאמר העלום הא מיזהר זהירי נהי דאיזהור בפסולים בכשירים לא איזדהור: כהני לויי וישראלי: מנלן דסליקו דכתיב [4]וישבו הכהנים והלוים ומן העם והמשוררים והשוערים והנתינים בעריהם וכל ישראל בעריהם: [ט]חללי גירי וחרורי: חללי מנלן [ט]דתניא ר' יוסי אומר גדולה חזקה שנא' [5]ומבני הכהנים בני חביה בני הקוץ בני ברזילי אשר לקח מבנות ברזילי הגלעדי אשה ויקרא על שמם אלה בקשו כתבם המתייחשים ולא נמצאו ויגואלו מן הכהונה ויאמר התרשתא להם אשר לא יאכלו מקדש הקדשים עד עמוד [י]כהן לאורים [ותומים] ואמר להם הרי אתם בחזקתכם במה הייתם אוכלים בגולה בקדשי הגבול אף כאן[כ] נמי בקדשי הגבול ולמאן דאמר [א]מעלים מתרומה ליוחסין הני דאכול בתרומה אתו לאסוקינהו שאני התם דריע חזקתייהו ואלא מאי גדולה חזקה דמעיקרא אכול בתרומה דרבנן ולבסוף אכול בתרומה דאורייתא ואיבעית אימא לעולם השתא נמי בדרבנן אכול בדאורייתא לא אכול [ב]וכי מסקינן מתרומה ליוחסין מדאורייתא מדרבנן לא מסקינן אי הכי מאי גדולה חזקה דמעיקרא ליכא למיגזר משום תרומה דאורייתא לבסוף אף ע"ג דאיכא למיגזר משום תרומה דאורייתא בדרבנן אכול בדאורייתא לא אכול והכתיב ויאמר התרשתא להם אשר לא יאכלו מקדש הקדשים בקדש הקדשים הוא דלא יאכל הא כל מידי ניכול הכי קאמר לא מידי דמיקרי קדש ולא מידי דמיקרי קדשים לא מידי דמיקרי קדש דכתיב [6]וכל זר לא יאכל קדש ולא מידי דמיקרי קדשים דאמר קרא [7]ובת כהן כי תהיה לאיש זר היא בתרומת הקדשים לא תאכל [ג]ואמר מר [3]במורם מן הקדשים לא

דברי ריבות בשעריך וקמת ועלית וגו'. מכאן שהמקדש גבוה מכל ארץ ישראל דכל לדליה סתם [ד] וכתב ועלית: **אשר העלה ואשר הביא את בני ישראל מארץ צפון.** דהיינו בבל ומכל הארצות אשר הדחתים שם וכתיב אשר העלה: **מסייע ליה לרבי אלעזר.** דנקט תנא דידן ליגלגא [ה] יתירא לאשמועינן שכל עלמו של עזרא לנקות את בבל נתכוון לפי שראה אותם שנתערבו בהן ולא שהיו חכמי הדור עולין עמו ואין עוד בבבל שיתעסק לבדוק בהן לייחסן עמד והפרישם פסוליהן והוליכן עמו והדור שלא הפרשתם הכירו בהם ולא חשש שיתערבו בהן אלו הפסולין העוליס ולדורות הבאים נמי כיון דאמר מר (לקמן דף עו:) נשכח הגזית היתה שם ששם היו יושבים מייחסי כהונה ולויה בכל יום מיזהר זהירי בפסולי: **העלום.** על כרחם: **אפרושי אפרושינהו.** ומתוך שהופרשו הכירו בהם אנשי מקומם וידעו שלא יתערבו עוד בהם: **ומנפשייהו סליקו.** לארץ ישראל שלא יכירו בהם: **בשלמא למ"ד.** שעלו מאיליהם ולא הכירו בהם העוליס עמהם כל כך היינו דלארץ ישראל עיסה לבבל ספק יחוס הוא אבל בבל שנעשית בבל כסולת נקיה ובני ארץ ישראל לא הכירום כל כך ויש שנדבקו עמהם: **עיסה.** ספק עירובין כעיסה זו שמערבין בה שאור מים וקמחא מלא וסוכין: **כל הארצות עיסה.** פסולת אבל ארץ ישראל לפי שבני ארץ ישראל עסוקין לבדוק ביוחסים לפי שהכהנים מצויים שם: **וארץ ישראל עיסה לבבל.** שעזרא הפרישם [ו] ויש אומרים: **אלא למ"ד העלום מנן.** הואיל ובעל כרחם העלום עם אלו יצא קול פסול עליהם והכל ידעו בפסולן ונזהרו בהם כל העוליס: **והכיה בעם.** מי היה ומי לא היה ש"מ לא ידע עזרא מי עלה עמו ומי לא עלה עמו וסבור שהיו שם לוים כשרים ולא מצא לוויים לעבודה אלא מאותן שקצלו בהונות ידיהם בשיעיהם ואמרו איך נשיר את שיר ה' וגו' במזמור על נהרות בבל (תהלים קלז) שאמר להם נבוכד נצר שירו לנו משיר ציון עמדו וקצלו בהונות ידיהם בשיעיהם ואמרו לו איך נשיר את שיר ה' על אדמת נכר לא נשיר לא נאמר אלא איך נשיר לא נתן בה למשמש בגימי הכנורות[ו] אותן עלו ומן הכשרים לא מצא לפי שהיו יושבים בבבל בשלוה והעוליס

[1]דברי ריבות בשעריך וקמת ועלית אלא ארץ ישראל גבוה מכל ארצות מנלן דכתיב [2]לכן הנה ימים באים נאם ה' [ד]לא יאמר עוד חי ה' אשר העלה את בני ישראל מארץ מצרים כי אם חי ה' אשר העלה ואשר הביא את [ה]בני ישראל מארץ [ו]צפון ומכל הארצות אשר הדחתים שם מאי איריא דתני עלו מבבל נתני עלו לארץ ישראל מסייע ליה לרבי אלעזר דאמר [ז]ר' אלעזר לא עלה עזרא מבבל עד שעשאה כסולת נקיה ועלה איתמר אביי אמר עלו מאיליהם תנן ורבא אמר העלום תנן וקמיפלגי בדרבי אלעזר דאמר רבי אלעזר לא עלה עזרא מבבל עד שעשאה כסולת נקיה ועלה אביי לית ליה דרבי אלעזר רבא אית ליה דרבי אלעזר איבעית אימא דכולי עלמא אית להו דרבי אלעזר והכא בהא קא מיפלגי מר סבר אפרושי אפרושינהו ומנפשייהו סליקו ומר סבר בעל כרחייהו אסוקינהו בשלמא למאן דאמר עלו היינו דאמר רב יהודה אמר שמואל [ח]כל ארצות עיסה לארץ ישראל וארץ ישראל עיסה לבבל אלא למ"ד העלום מידע ידעינהו נהי דידעי לההוא דרא לדרא אחריני לא ידעי [ט]בשלמא למאן דאמר עלו היינו דכתיב [3]ואקבצם אל הנהר הבא [י]על אחוה ונחנה שם ימים שלשה ואבינה בעם ובכהנים ומבני לוי לא מצאתי שם אלא למאן דאמר העלום הא מיזהר זהירי נהי דאיזהור בפסולים בכשירים לא איזדהור: כהני לויי וישראלי: מנלן דסליקו דכתיב [4]וישבו הכהנים והלוים ומן העם והמשוררים והשוערים והנתינים בעריהם וכל ישראל בעריהם: [ט]חללי גירי וחרורי: חללי מנלן [ט]דתניא ר' יוסי אומר גדולה חזקה שנא' [5]ומבני הכהנים בני חביה בני הקוץ בני ברזילי אשר לקח מבנות ברזילי הגלעדי אשה ויקרא על שמם אלה בקשו כתבם המתייחשים ולא נמצאו ויגואלו מן הכהונה ויאמר התרשתא להם אשר לא יאכלו מקדש הקדשים עד עמוד [י]כהן לאורים [ותומים] ואמר להם הרי אתם בחזקתכם במה הייתם אוכלים בגולה בקדשי הגבול אף כאן[כ] נמי בקדשי הגבול ולמאן דאמר [א]מעלים מתרומה ליוחסין הני דאכול בתרומה אתו לאסוקינהו שאני התם דריע חזקתייהו ואלא מאי גדולה חזקה דמעיקרא אכול בתרומה דרבנן ולבסוף אכול בתרומה דאורייתא ואיבעית אימא לעולם השתא נמי בדרבנן אכול בדאורייתא לא אכול [ב]וכי מסקינן מתרומה ליוחסין מדאורייתא מדרבנן לא מסקינן אי הכי מאי גדולה חזקה דמעיקרא ליכא למיגזר משום תרומה דאורייתא לבסוף אף ע"ג דאיכא למיגזר משום תרומה דאורייתא בדרבנן אכול בדאורייתא לא אכול והכתיב ויאמר התרשתא להם אשר לא יאכלו מקדש הקדשים בקדש הקדשים הוא דלא יאכל הא כל מידי ניכול הכי קאמר לא מידי דמיקרי קדש ולא מידי דמיקרי קדשים לא מידי דמיקרי קדש דכתיב [6]וכל זר לא יאכל קדש ולא מידי דמיקרי קדשים דאמר קרא [7]ובת כהן כי תהיה לאיש זר היא בתרומת הקדשים לא תאכל [ג]ואמר מר [3]במורם מן הקדשים לא

בירושלים היו בעוני ובטורח המלאכה ובאימת כל [ט]סביבותיה והגך לויי דקתני מתניתין מהגך דלא חזו לעבודה היו: **מזהר זהירי בהו.** יודע היה מי עלה ומי לא עלה: **גדולה חזקה.** יש לסמוך עליה יפה: **בקשו לפנכם המתייחשים.** כתב יחוסם: **הפרשתא.** נחמיה בן חכליה קרוי כן בספר עזרא[ו]. וגבגמרת ירושלמי[ז] נמצא שעל שם שהיה משקה למלך היה לריך לשמות קודם שלא יתשדהו שמא הטיל סם המות במשקה המלך התירו לו יין של עובדי כוכבים לשתות לכך נקרא התרשתא: **עד עמוד הכהן לאורים ותומים.** כלומר עד שיבא מלך אחר שיתברר דאורים ותומים לא היו בבית שני. **בקדשי הגבול.** תרומה. ויגואלו. ויתחללו מן הכהונה, והיינו חללין. ליוחסין. ונושא כהן בתו, וכיון שראו אותם אוכלים בתרומה ישא כהן בתם, ונמצא שנושא בת חלל. ריש חזקייהו. פיר"ש דשאר כהנים אוכלים בקדשי המקדש והם אינם אוכלים. והעיקר שלא מצאו כתב יחוסם כמו שכתבנו בכתובות פרק האשה. **תרומה דרבנן.** תרומת חוצה לארץ. **תרומה דאורייתא.** תרומת הארץ. לא אכול. אלא בתרומה דרבנן כגון תרומת פירות וירק. תרומה דאורייתא. דגן תירוש ויצהר. ומאי מקדש הקדשים דמשמע הא לשאר מילי אכול. ה"ק לא במידי דאיקרי קדש. דכתיב זר לא יאכל קדש. קדשים דרבנן*.

*אולי צ"ל דלא אכלי רק קדשים דרבנן (ד"ו).

ביושבת תחת בעלה ישראל, כדמשמע קרא וכת כהן כי תהיה לאיש זר כו' דהא אוקימנא להאי קרא בפרק אלמנה (קח.) בנבעלה לפסול לה, כגון נתין וממזר ואלו שפסול עולמית, ובהכא דמנסקא לזר דלא אכלה מושבה אל בית אביה ילפינן, מכלל דמעיקרא לא אכלה, ומלמדיה דרב תפלה מבתרומת נפקא, דא"כ דכולה קרא לנבעלה לפסול לה אתא, ליכתוב בקדשים לא תאכל, מאי בתרומה, ש"מ הכי קאמר יש לך אחרת שאוכלת בקדשים כגון תרומה ואינה אוכלת במורם, ואיתו זו אחרת, דסמיך לה וכת כהן כי תהיה אלמנה, והכי מרצינא להאי מילתא בפרק אלמנה (יבמות קז.).

ומבני לוי לא מצאתי שם. וא"ת והא אמרי' במתניתין עשרה יוחסין עלו מבבל וקא חשיב לוים ויש לומר דכל הלויים שעלו עמו היו קלוגי בהונות ואינם ראויים לשורר שירה של דוכן[6]: **שאני התם דריע חזקתייהו.** פי' בקונטרס במה שאין אוכלין בקדשים ולא נהירא דמכל מקום איכא למיחס דילמא אתו לאסוקינהו מתרומה לקדשים ומקדשים ליוחסין וגרמה לפרש דריע חזקתייהו לפי שבקשו כתב יחוסם ולא מצאו[א]:

[**ואלא מאי גדולה חזקה.** ב) בשלמא למ"ד אין מעלין היינו גדולה חזקה דלפ"ע ג"ג דהוי לן למיגזר דילמא אתי לאסוקינהו ליוחסין דהא ליתא ליה ג) היינו חזקתייהו אפ"ה לא סברא דריע חזקתייהו מאי גדולה חזקה הא דלא גזרי' אלא למ"ד מעלין דאית ליה סברא גזרינן הכא משום דריע חזקתייהו. ת"י:]

מין

איתמר אביי אמר עלו מאיליהם תנן ורבא אמר העלום תנן וקמיפלגי בדרבי אלעזר דאמר רבי אלעזר לא עלה עזרא מבבל עד שעשאה כסולת נקיה ועלה אביי לית ליה דרבי אלעזר רבא אית ליה דרבי אלעזר איבעית אימא דכולי עלמא אית להו דרבי אלעזר והכא בהא קא מיפלגי מר סבר אפרושי אפרושינהו ומנפשייהו סליקו ומר סבר בעל כרחייהו אסוקינהו בשלמא למאן דאמר עלו היינו דאמר רב יהודה אמר שמואל [ח]כל ארצות עיסה לארץ ישראל וארץ ישראל עיסה לבבל אלא למ"ד העלום מידע ידעינהו נהי דידעי לההוא דרא לדרא אחריני לא ידעי [ט]בשלמא למאן דאמר עלו היינו דכתיב [3]ואקבצם אל הנהר הבא [י]על אחוה ונחנה שם ימים שלשה ואבינה בעם ובכהנים ומבני לוי לא מצאתי שם אלא למאן דאמר העלום הא מיזהר זהירי נהי דאיזהור בפסולים בכשירים לא איזדהור: כהני לויי וישראלי: מנלן דסליקו דכתיב [4]וישבו הכהנים והלוים ומן העם והמשוררים והשוערים והנתינים בעריהם וכל ישראל בעריהם: [ט]חללי גירי וחרורי: חללי מנלן [ט]דתניא ר' יוסי אומר גדולה חזקה שנא' [5]ומבני הכהנים בני חביה בני הקוץ בני ברזילי אשר לקח מבנות ברזילי הגלעדי אשה ויקרא על שמם אלה בקשו כתבם המתייחשים ולא נמצאו ויגואלו מן הכהונה ויאמר התרשתא להם אשר לא יאכלו מקדש הקדשים עד עמוד [י]כהן לאורים [ותומים] ואמר להם הרי אתם בחזקתכם במה הייתם אוכלים בגולה בקדשי הגבול אף כאן[כ] נמי בקדשי הגבול ולמאן דאמר [א]מעלים מתרומה ליוחסין הני דאכול בתרומה אתו לאסוקינהו שאני התם דריע חזקתייהו ואלא מאי גדולה חזקה דמעיקרא אכול בתרומה דרבנן ולבסוף אכול בתרומה דאורייתא ואיבעית אימא לעולם השתא נמי בדרבנן אכול בדאורייתא לא אכול [ב]וכי מסקינן מתרומה ליוחסין מדאורייתא מדרבנן לא מסקינן אי הכי מאי גדולה חזקה דמעיקרא ליכא למיגזר משום תרומה דאורייתא לבסוף אף ע"ג דאיכא למיגזר משום תרומה דאורייתא בדרבנן אכול בדאורייתא לא אכול והכתיב ויאמר התרשתא להם אשר לא יאכלו מקדש הקדשים בקדש הקדשים הוא דלא יאכל הא כל מידי ניכול הכי קאמר לא מידי דמיקרי קדש ולא מידי דמיקרי קדשים לא מידי דמיקרי קדש דכתיב [6]וכל זר לא יאכל קדש ולא מידי דמיקרי קדשים דאמר קרא [7]ובת כהן כי תהיה לאיש זר היא בתרומת הקדשים לא תאכל [ג]ואמר מר [3]במורם מן הקדשים לא

לא יאכל קדש. בתרומה משמע, דכתיב בפרשה לעיל מינה ובת אשה ובת אשה וטהר ואחר יאכל מן הקדשים ואוקמינן בתרומה, ביבמות בהעבל (שם). ולא במידי דמיקרי קדשים. אפילו מזה ושוק של שלמים האכלים לנשי הכהנים ולעבדיהם (שם). ואמר מר. ביבמות בפרק יש מותרות (פז.) בבת כהן שיצתה לישראל ונעשית אלמנה וגרושה חייב אין לה, שחוזרת לתרומת אביה ואיתה מחזרת לאזה ושוק, וליף לה מהאי קרא כי תהיה לאיש זר כי היא בתרומת הקדשים לא תאכל עוד (כתובות שם). **במורם מן הקדשים.** מזה ושוק, מדהוה מלי למכתב בקדשים וכתב בתרומה למולה הא לתאתא, והאי לא תאכל לעולם הוא, ולא תימא

מסורת הש"ס

ו א ב מיי' פ"ל מהל' מאכלות אסורות פ"ה הל' ד:

ז ג מיי' פ"ו מהלכות תרומות הלכה ז:

תורה אור השלם

1. כִּי יִפָּלֵא מִמְּךָ דָּבָר לְמִשְׁפָּט בֵּין דָּם לְדָם בֵּין דִּין לְדִין וּבֵין נֶגַע לְנֶגַע דִּבְרֵי רִיבֹת בִּשְׁעָרֶיךָ וְקַמְתָּ וְעָלִיתָ אֶל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר יְיָ אֱלֹהֶיךָ בּוֹ: דברים יז ח
2. לָכֵן הִנֵּה יָמִים בָּאִים נְאֻם יְיָ וְלֹא יֹאמַרוּ עוֹד חַי יְיָ אֲשֶׁר הֶעֱלָה אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם: כִּי אִם חַי יְיָ אֲשֶׁר הֶעֱלָה וַאֲשֶׁר הֵבִיא אֶת זֶרַע בֵּית יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ צָפוֹנָה וּמִכֹּל הָאֲרָצוֹת אֲשֶׁר הִדַּחְתִּים שָׁם וְיָשְׁבוּ עַל אַדְמָתָם: ירמיהו כג ז - ח
3. וָאֶקְבְּצֵם אֶל הַנָּהָר הַבָּא אֶל אַהֲוָא וְנַחֲנָה שָׁם יָמִים שְׁלֹשָׁה וָאֶבִינָה בָעָם וּבַכֹּהֲנִים וּמִבְּנֵי לֵוִי לֹא מָצָאתִי שָׁם: עזרא ח טו
4. וַיֵּשְׁבוּ הַכֹּהֲנִים וְהַלְּוִיִּם וּמִן הָעָם וְהַמְשֹׁרְרִים וְהַשּׁוֹעֲרִים וְהַנְתִינִים בְּעָרֵיהֶם וְכָל יִשְׂרָאֵל בְּעָרֵיהֶם: עזרא ב ע
5. וּמִבְּנֵי הַכֹּהֲנִים בְּנֵי חֲבָיָה בְּנֵי הַקּוֹץ בְּנֵי בַרְזִלַּי הַגִּלְעָדִי אֲשֶׁר לָקַח מִבְּנוֹת בַּרְזִלַּי הַגִּלְעָדִי אִשָּׁה וַיִּקָּרֵא עַל שְׁמָם: אֵלֶּה בִּקְשׁוּ כִתְבָם הַמִּתְיַחֲשִׂים וְלֹא נִמְצָאוּ וַיִּגְאֲלוּ מִן הַכְּהֻנָּה: וַיֹּאמֶר הַתִּרְשָׁתָא לָהֶם אֲשֶׁר לֹא יֹאכְלוּ מִקֹּדֶשׁ הַקֳּדָשִׁים עַד עֲמֹד כֹּהֵן לְאוּרִים וּלְתֻמִּים: עזרא ב סא - סג
6. וְכָל זָר לֹא יֹאכַל קֹדֶשׁ תּוֹשַׁב כֹּהֵן וְשָׂכִיר לֹא יֹאכַל קֹדֶשׁ: ויקרא כב י
7. וּבַת כֹּהֵן כִּי תִהְיֶה לְאִישׁ זָר הִוא בְּתְרוּמַת הַקֳּדָשִׁים לֹא תֹאכֵל: ויקרא כב יב

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה עד עמוד וכו' לאוריס ותומים. נ"ב עי' בסוטה דף מח ע"ב:

מוסף תוספות

א. שכיון שאבד כתב היחוס שלהם נודע פסולם לכל וקלא אית להו וליכא למיחש בהו. ריטב"ם.

תוס' ר"י הזקן

גמ'. גדולה חזקה. כלומר ראוי לסמוך עליה. **כתבם המתיחסים.** כתב היחס. **התרשתא.** הוא נחמיה בן חכליה. ובתלמוד ירושלמי נמצא על שם שהיה משקה למלך התירו לו יינם של עובדי כוכבים לשתות לכך נקרא התרשתא. **עד עמוד הכהן.** כלומר עד שיתברר, דאורים ותומים לא היו בבית שני. **בקדשי הגבול.** תרומה. ויגואלו. ויתחללו מן הכהונה, והיינו חללין. **ליוחסין.** ונושא כהן בתו, וכיון שראו אותם אוכלים בתרומה ישא כהן בתם, ונמצא שנושא בת חלל. ריש חזקייהו. פיר"ש דשאר כהנים אוכלים בקדשי המקדש והם אינם אוכלים. והעיקר שלא מצאו כתב יחוסם כמו שכתבנו בכתובות פרק האשה. **תרומה דרבנן.** תרומת חוצה לארץ. **תרומה דאורייתא.** תרומת הארץ. דגן תירוש ויצהר.

מוסרת הש"ס

ח) [ל"ל ולא יאמרו], ט) [ל"ל זרע בית], י) [ל"ל לפוקה], ד) [לקמן עג:], כ) [כתובות קיח. לקמן עפ. ע"ש], ו) יבמות פו:, ז) [ל"ל אל אהוה], א) [מהרש"ל מוסק כל הפיסקא], ב) כתובות כד:, ג) [בדפו"ר: הכהן. ועי' רש"ש], ד) [ל"ל ולתומים], ה) [בכמ"י נוסף: אלא], מ) יבמות סח: פז. כתובות כה., ו) [בע"י: דמיכל לדליה סתם כתיב ועליה], ס) [י"תיקל" מיוחס. רש"ש], ע) [בדפו"י: ויצאו], פ) [מהרש"א מהגלים מזמור קלז], ע"ש], צ) [בדפו"ר: סביבותיהם], ק) [נחמיה ח, ט], ר) [דפיקרן ה"ל], ש) [ויקרא כבן], ת) [יבמות עד ע"ב], א) [וע"ע פוס' יבמות פו ע"ב ד"ה ומבני], ב) [במהרש"ל: דבשלמא], ג) [במהרש"ל: דריש],

מוסף רש"י

אשר העלה וגו' ומכל הארצות אשר הדחתים שם. ויצאו על אדמתם. שמע מינה דאדמתם גבוה מכל הארצות, דכתיב העלה (סנהדרין פז.). **כל הארצות עיסה לארץ ישראל.** כל הארצות הרי הן אצל בבל כעיסה המעורבת, שאין ניכר בה מה בתוכה, כך כל המצפפות ספק (כתובות קיא.). כעיסה שיש מעורבת, ובשם ר' משה מרומ"ט שמעתי עיסה כפסולת עניים שנפחתו משקה שלשם (לקמן עא.). גדולה חזקה. שאין ב"ד יכולין להוציא דבר ממחזקתו (כתובות כד:). **בקשו כתבם המתייחשים.** שיהו כתבים כשרים, לפי שהתחתנו בהיות בגולה בנויי אחרי וילדו להם בנים כדכתיב בספר עזרא, והם מלגים, הוציאו הנולדים בגולה לשתייחס כשעלו מן הגולה לארת בבנין שני (שם). ויגואלו. נפסלו מלשון (מלאכי ב) נחם מגואל (כתובות שם). **התרשתא.** הוא נחמיה בן חכליה וכן כתוב בספר עזרא (שם. ועי' נחמיה ח). **עד עמוד כהן לאורים ותומים.** כאדם שאומר לחבירו עד שיבא המשיח, לאורים ותומים לא הוו במקדש שני לאורים ותומים בגדר יומא (כתובות שם. ועי' תוספה מח:). **מקדש הקדשים.** דוקא מקדשי המקדש פסלינהו אבל תרומה שהיו רגילין בה בגולה לא אסר עליהו משום דהוחזקו בה (כתובות שם). **בקדשי הגבול.** תרומה, שהיא נוהגת בגבולין חוץ למקדש ולירושלים (שם). מאי גדולה חזקה. דקאמר ר' יוסי, למה לנו לחוש להשפיע חזקתם כי מה יש לחוש לנטלה (שם כה.). **בתרומה דרבנן.** שהרי בגולה היו שאין שם תרומה מן הטהור, דכל מעה שהיא עליה בארץ אינה נוהגת אלא בארץ (שם). **השתא נמי בדרבנן אכול.** תרומת פירות האילן וירק, **בדאורייתא.** דגן תירוש ויצהר, **לא אכול.** ומשום הכי לא קשיא למ"ד מעלין מתרומה ליוחסין, דכי מסקינן ליוחסין מתרומה דאורייתא כו' (שם). דאיכא למיגזר משום תרומה דאורייתא. שהרי לארץ בא ומעלה אם תרומה גמורה דאורייתא, מה שלא היה מעי להם בגולה ויש לחוש פן יאכלום בה (שם). **לא מידי דמיקרי קדש.** והיינו תרומה (שם). **דכתיב וכל זר** מן הקדשים ואוקמינן בתרומה, ליוחסין מתרומה דאורייתא דאיכא למיגזר משום תרומה דאורייתא כו' (שם). ואמר מר. ביבמות בפרק יש מותרות (פז.) בבת כהן שיצתה לישראל ונעשית אלמנה וגרושה חייב אין לה, שחוזרת לתרומת אביה ואיתה מחזרת לאזה ושוק, וליף לה מהאי קרא כי תהיה לאיש זר כי היא בתרומת הקדשים לא תאכל עוד (כתובות שם). **במורם מן הקדשים.** מזה ושוק, מדהוה מלי למכתב בקדשים וכתב בתרומה למולה הא לתאתא, והאי לא תאכל לעולם הוא, ולא תימא

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות

לא תאכל: גירי וחרורי: מנלן אמר רב חסדא דאמר קרא [1]וכל הנבדל מטומאת גויי הארץ אליהם: ממזרי: מנלן דכתיב [2]וישמע סנבלט החרוני וטוביה העבד העמוני וכתיב [3]כי רבים ביהודה בעלי שבועה לו כי חתן הוא לשכניה בן ארח ויהוחנן בנו לקח את בת משלם בן ברכיה [ה]קסבר עובד כוכבים ועבד הבא על בת ישראל הולד ממזר[ד] הניחא למ"ד הולד ממזר אלא למאן דאמר [א]הולד כשר מאי איכא למימר ותו ממאי דהוו ליה בני דילמא לא הוו ליה בני ותו ממאי דהכא הוו להו וסליקו דילמא התם הוו אלא מהכא [4]ואלה העולים מתל מלח תל חרשא כרוב אדון ואמר ולא יכלו להגיד בית אבותם וזרעם אם מישראל הם תל מלח אלו בני אדם שדומים מעשיהם למעשה סדום שנהפכה לתל מלח תל חרשא זה שקורא אבא ואמו משתקתו ולא יכלו להגיד בית אבותם וזרעם אם מישראל הם זה הוא אסופי שנאסף מן השוק כרוב אדון ואמר אמר רבי אבהו אמר אדון אני אמרתי יהיו ישראל לפני חשובים ככרוב והם שמו עצמם כנמר איכא דאמרי אמר רבי אבהו אמר אדון אע"פ ששמו עצמם כנמר הן חשובים לפני ככרוב אמר רבה בר בר[ו] חנה כל הנושא אשה שאינה הוגנת לו מעלה עליו הכתוב כאילו חרשו לכל העולם כולו וזרעו מלח שנאמר ואלה העולים מתל מלח תל חרשא אמר רבה בר רב אדא אמר רב [ז]כל הנושא אשה לשום ממון הויין לו בנים שאינן מהוגנים שנאמר [5]בה' בגדו כי בנים זרים ילדו ושמא תאמר ממון פלט תלמוד לומר עתה יאכלם חדש את חלקיהם ושמא תאמר חלקו ולא חלקה תלמוד לומר חלקיהם ושמא תאמר לזמן מרובה ת"ל חדש מאי משמע אמר רב נחמן בר יצחק חדש נכנס וחדש יצא וממונם אבד ואמר רבה בר רב אדא ואמרי לה אמר רבי סלא אמר רב המנונא [ח]כל הנושא אשה שאינה הוגנת לו אליהו כופתו והקב"ה רוצעו [ט]ותנא על כולם אליהו כותב והקב"ה חותם אוי לו לפוסל את זרעו ולפוגם את משפחתו ולנושא אשה שאינה הוגנת לו[י] [א] אליהו כופתו והקב"ה רוצעו [יא]וכל הפוסל פסול ואינו מדבר [ב] בשבחא לעולם ואמר שמואל [יב]במומו פוסל ההוא גברא דמנהרדעא דעל לבי מטבחיא בפומבדיתא אמר להו הבו לי בישרא אמרו ליה נטר עד דשקיל לשמעיה דרב יהודה בר יחזקאל וניתיב לך אמר מאן יהודה בר שויסקאל דקדים לי דשקל מן קמאי אזלו אמרו ליה לרב יהודה[יב] שמתיה אמרו רגיל דקרי אינשי עבדי אכריז עליה דעבדא הוא[יג] אזל ההוא אזמניה לדינא לקמיה דרב נחמן אייתי פיתקא דהזמנא אזל רב יהודה לקמיה דרב הונא אמר ליה איזיל או לא איזיל אמר ליה [יד]מיזל[טו] לא מיבעי לך למיזל משום דגברא רבה את אלא משום יקרא דבי נשיאה קום זיל אתא אשכחיה דקעביד מעקה אמר ליה לא סבר לה מר להא דאמר רב הונא בר אידי אמר שמואל [יז]כיון שנתמנה אדם פרנס על הצבור אסור בעשיית מלאכה בפני שלשה א"ל פורתא דגונדריתא הוא דקא עבידנא א"ל מי סניא מעקה דכתיב באורייתא או מחיצה דאמור רבנן א"ל [יח]יתיב מר אקרפיטא א"ל ומי סני [יט]ספסל דאמור רבנן או איצטבא דאמרי אינשי א"ל ליכול מר אתרונגא אמר ליה הכי אמר שמואל כל האומר אתרונגא תילתא ברמות רוחא או אתרוג כדקריוה רבנן או אתרוגא דאמרי אינשי אמר ליה לישתי מר אנבגא אמר ליה מי סני איספרגוס דקריוה רבנן או אנפק דאמרי אינשי אמר ליה תיתי [כ]דונג תשקינן אמר ליה הכי אמר שמואל [כא]אין משתמשים באשה קטנה היא בפירוש אמר שמואל [יח]אין משתמשים באשה כלל בין גדולה בין קטנה נשדר ליה מר שלמא לילתא א"ל הכי [כב]אמר שמואל [יח]קול באשה ערוה אפשר ע"י שליח א"ל הכי אמר שמואל אין

[1] וכל הנבדל מטומאת גויי הארץ אליהם. [2] וישמע סנבלט החרוני וטוביה העבד העמוני. [3] כי רבים ביהודה בעלי שבועה לו כי חתן הוא לשכניה בן ארח ויהוחנן בנו לקח את בת משלם בן ברכיה. [4] ואלה העולים מתל מלח תל חרשא כרוב אדון ואמר ולא יכלו להגיד בית אבותם וזרעם אם מישראל הם תל מלח אלו בני אדם שדומים מעשיהם למעשה סדום שנהפכה לתל מלח תל חרשא זה שקורא אבא ואמו משתקתו ולא יכלו להגיד בית אבותם וזרעם אם מישראל הם זה הוא אסופי שנאסף מן השוק כרוב אדון ואמר אמר רבי אבהו אמר אדון אני אמרתי יהיו ישראל לפני חשובים ככרוב והם שמו עצמם כנמר איכא דאמרי אמר רבי אבהו אמר אדון אע"פ ששמו עצמם כנמר הן חשובים לפני ככרוב אמר רבה בר בר חנה כל הנושא אשה שאינה הוגנת לו מעלה עליו הכתוב כאילו חרשו לכל העולם כולו וזרעו מלח שנאמר ואלה העולים מתל מלח תל חרשא אמר רבה בר רב אדא אמר רב כל הנושא אשה לשום ממון הויין לו בנים שאינן מהוגנים שנאמר בה' בגדו כי בנים זרים ילדו ושמא תאמר ממון פלט תלמוד לומר עתה יאכלם חדש את חלקיהם ושמא תאמר חלקו ולא חלקה תלמוד לומר חלקיהם ושמא תאמר לזמן מרובה ת"ל חדש מאי משמע אמר רב נחמן בר יצחק חדש נכנס וחדש יצא וממונם אבד ואמר רבה בר רב אדא ואמרי לה אמר רבי סלא אמר רב המנונא כל הנושא אשה שאינה הוגנת לו אליהו כופתו והקב"ה רוצעו ותנא על כולם אליהו כותב והקב"ה חותם אוי לו לפוסל את זרעו ולפוגם את משפחתו ולנושא אשה שאינה הוגנת לו [א] אליהו כופתו והקב"ה רוצעו וכל הפוסל פסול ואינו מדבר [ב] בשבחא לעולם ואמר שמואל במומו פוסל ההוא גברא דמנהרדעא דעל לבי מטבחיא בפומבדיתא אמר להו הבו לי בישרא אמרו ליה נטר עד דשקיל לשמעיה דרב יהודה בר יחזקאל וניתיב לך אמר מאן יהודה בר שויסקאל דקדים לי דשקל מן קמאי אזלו אמרו ליה לרב יהודה שמתיה אמרו רגיל דקרי אינשי עבדי אכריז עליה דעבדא הוא אזל ההוא אזמניה לדינא לקמיה דרב נחמן אייתי פיתקא דהזמנא אזל רב יהודה לקמיה דרב הונא אמר ליה איזיל או לא איזיל אמר ליה מיזל לא מיבעי לך למיזל משום דגברא רבה את אלא משום יקרא דבי נשיאה קום זיל אתא אשכחיה דקעביד מעקה אמר ליה לא סבר לה מר להא דאמר רב הונא בר אידי אמר שמואל כיון שנתמנה אדם פרנס על הצבור אסור בעשיית מלאכה בפני שלשה א"ל פורתא דגונדריתא הוא דקא עבידנא א"ל מי סניא מעקה דכתיב באורייתא או מחיצה דאמור רבנן א"ל יתיב מר אקרפיטא א"ל ומי סני ספסל דאמור רבנן או איצטבא דאמרי אינשי א"ל ליכול מר אתרונגא אמר ליה הכי אמר שמואל כל האומר אתרונגא תילתא ברמות רוחא או אתרוג כדקריוה רבנן או אתרוגא דאמרי אינשי אמר ליה לישתי מר אנבגא אמר ליה מי סני איספרגוס דקריוה רבנן או אנפק דאמרי אינשי אמר ליה תיתי דונג תשקינן אמר ליה הכי אמר שמואל אין משתמשים באשה קטנה היא בפירוש אמר שמואל אין משתמשים באשה כלל בין גדולה בין קטנה נשדר ליה מר שלמא לילתא א"ל הכי אמר שמואל קול באשה ערוה אפשר ע"י שליח א"ל הכי אמר שמואל אין

נלא תאכל. ומפילו זרע אין לה ושבה אל בית אביה [ה] מוחזת לתרומה ואינה מוחזת לחזה ושוק[ו]: **נשכניה בן ארח. ויהו ממאי דהוו להו בני.** לטוביה ולבנו מנשים הללו מצת שכניה ומצת משלם: **ויהו.** אפי' היו להם ממאי דמבבל עלו אותם נשים ובניהם דילמא בארץ ישראל נותרו בימי גדליה אותם שכניה ומשלם ושם נשאו טוביה ובנו את בנותיהם [ז] (ולא יכלו להגיד בית אבותם וזרעם אם מישראל הם היינו שתוקי ואסופי): **למעשה סדום.** שהיו מגלי עריות דכתיב (בראשית יג) רעים וחטאים לה' בגופם וחטאים בממונם ואמרינן בחלק (סנהדרין דף קט:): **דמחי לאתתא דחבריה ומפילה ליה** [ח] מהוי גבך עד דמעברא [ט] הרי ממזרים לגבי ישראל: **חרשא.** לשון מחרישה[י]: **בית אבותם.** אביו: **וזרעם.** אמו: **זה אסופי.** דאילו שתוקי מכיר להודיע אמו שהיא מישראל והכא לא ידעו אם מישראל הם: **אמר אדון.** מסרס המקרא ודרש אדון כמו אדון אימר כמו אמר: **אדון.** הקב"ה: **ככרוב.** קדושים ככרובי הקדש כחיות הקדש דכתיב ביה (יחזקאל י) פני הכרוב: **כנמר.** כחיה זו שאינה מקפדת בזוג חבירתה: **לאילו חרשו כו'.** משום דלא יכלו להגיד יחוסם קרי להו תל מלח. מחשה לשון חורש: **בניס זרים.** מאשה פסולה לו ולשם ממון נשבה כדמסיים קרא יאכלם חדש את חלקיהם ממון שנשאה לשמו יאכלם בחדש אחד: **ושמא תאמר חלקו.** כגון נכסי לאן בחזל: **ולא חלקה.** כגון נכסי מלוג דהיא לאו איסורא עבדא שחזרה לינשא למיוחס: **שאינה הוגנת.** פסולה לו: **כופתו.** הלוקה בצ"ד כופתין שתי ידיו על העמוד במסכת מכות (דף כב:). כופתו קושרו: **רוצעו.** מלקיהו בלועה: **ועל כולם.** כהנים לויים וישראלים: **אליהו כותב.** מאי דקאמר ואזיל אוי לו לפוסל זרעו ולפוגם את משפחתו כגון שנשא אשה שאינה הוגנת לו. [ט] (האי אליהו לאו אליהו דכתיב במקרא הוא דא"כ מקמי דהוה אתי מאן כפתיה אלא שם מלאך הוא שהוא סופר למעלה): **כל הפוסל.** מגדף תמיד את המשפחות הוא עצמו פסול. ואינו מדבר בשבחה [א] לעולם אין דרכו של פסול לדבר בשבח הבריות לעולם: **נטר עד דשקיל שמעיה דרב יהודה.** המתן עד שיטול שלוחו של רב יהודה שעומד כאן ליטול: **בר שויסקל.** לשון גנאי גרגרן אוכל שויסקי לאי כדאמר בפסחים (דף לו.) באימורי פסח מלרים מאן ליימא לן דלא שויסקי עבדיהו בשם רבינו הלוי: **שמתיה.** כלאשכחן דמנדים לכבוד הרב במועד קטן (דף טז.): **אמרו ליה.** לרב יהודה רגיל ההוא גברא דקרי לאינשי עבדי: **נקמיה דרב הונא.** לימלך בו אם יש לו לילך לפני רב נחמן: **לא מינעי לך למיזל.** לפני רב נחמן שאתה גדול ממנו ואתה לאש בפומבדיתא. ורב נחמן לאש בנהרדעא ויין לראש גלותא ואתניא דבי נשיאה כדאמרינן בהעור והרוטב (חולין דף קכד.) משום דרב נחמן אתני' דבי נשיאה הוא מזלזל בשמעתיה דר' יוחנן: **יקרא דבי נשיאה.** שהוא אתן הנשיא: **אסור לעשות מלאכה בפני שלשה.** שגנאי הוא ושפלות לדור שכפופים לזה שאין לו מי שיעשה מלאכתו: **דגונדריתא.** היינו מעקה באחד הלשונות: **מי סני.** כלומר מכוער ושנוי לשון תורה ולשון אחר בני אדם שאתה מדבר בעמקי שפה. ומתכוין היה רב יהודה לתופסו בדבריו [יט] לקנטרו להודיעו שלא היה לו להנשא עליו להזמינו לפניו: **אקרפיטא.** ספסל: **תילתא ברמות רוחא.** מתוך שאינם רוחו גסה הוא משנה בדיבורו: **אנבגא.** כוס שהוא רביעית והיו רגילין לשתות כוס אחד ממשקה העשוי לשתותו שחרית וקוריהו אספרגוס במסכת ברכות (דף נא.): **אנפק.** כוס של רביעית ולשון אנפק היה שגור בפיהם: **תיתי דונג.** תבא בתי שכך שמה: **אין משתמשין באשה.** שלא ילמדנה להיות רגילה בין האנשים: **קטנה היא.** רב נחמן קאמר לה: **לילתא.** שם אשתו: **קול באשה ערוה.** שנאמר[כ] השמיעני את קולך ואם אשאל בשלומה תשיבני: **אמר ליה רב נחמן אפשר.** לשלוח לה שאילת שלום ע"י שליח: אין

מסורת הש"ם

[א] [בכתי"י: וקסבר], [ב] [לעיל סח ע"ב ע"ש], [ג] [בכתי"י: בר רב הונא], [ד] מס' ד"א פ"ח, [ה] [בשאלתות פינחס מ"א פ' ואתא איתא תנא נמי הכי על טלם וכו'], [ו] [בכתי"י וע"י נוסף: שכל הנשאל אשה שאינה הוגנת לו], [ז] [בכתי"י וע"י נוסף: אפיק שיפורי ושמתיה אמרו ליה רגיל וכו'], [ח] [עי' לעיל כח ע"א], [ט] [רש"ל מוחק מיזל], [י] [בכתי"י וע"י: ליתיב], [כ] [בע"י הגי' איטבא דאמור רבנן או איטבא], [ל] [רש"ל דידן כ"א בשאלתות], [מ] לקמן פא., [נ] ברכות כד., [ס] [ויקרא כב, יג], [ע] [יבמות סח ע"ב], [פ] רש"א מ"ז, [צ] [בכתי"י שבע"י: והוון], [ק] [בכתי"י שבע"י: ממרישין], [ר] רש"ל מ"ז [בכתי"ל שלפני דפוס קראקא ראיתי דאדרבה שהוא מקיים וכתב דכן צ"ל בכתי"י], [ש] [בכתי"י שבע"י: של עולם], [ת] [בכתי"י שבע"י: ולקנטרו וכו' להתנשא עליו], [א] [שיר השירים ב],

הגהות הגר"א

[א] גמ' ולנושא אשה שאינה הוגנת לו (אליהו כופתו והקב"ה רוצעו) תפ"מ וי"ב בע"י ל"ג לה: [ב] שם ואינו מדבר בשבחו של עולם כפ"ל:

עין משפט נר מצוה

ח א מיי' פט"ו מהל' איסורי ביאה הל"ג טוש"ע אה"ע סי' ד ופעי' ה ופעי' יט:
ט ב טוש"ע אה"ע סי' ב סעי' ג בהג"ה:
י ג ד מיי' פי"ט מהל' איסורי ביאה הל"ז טוש"ע אה"ע סי' ב סעיף ב:
יא ה טוש"ע חו"מ סי' ז סעי' ו וסי' קכד:
יב ו מיי' פכ"ח מהל' סנהדרין הל"ד סמג לאוין רח טוש"ע חו"מ סי' ח סעי' ד:
יג ז מיי' פכ"ח מהל' איסורי ביאה הל"ה סמג לאוין קכו טוש"ע אה"ע סי' כא סעי' ה:
יד ח מיי' שם הל' ג טוש"ע או"ח סי' עה סעי' ג:

תורה אור השלם

1. ויאבלו בני ישראל השבים מהגולה וכל הנבדל מטמאת גויי הארץ אליהם ולדרש לה' אלהי ישראל:
עזרא ו כא
2. וישמע סנבלט החרוני וטוביה העבד העמני וגשם הערבי ויאמרו מה הדבר הזה אשר אתם עשים המרדים אתם על המלך:
נחמיה ב י
3. כי רבים ביהודה בעלי שבועה לו כי חתן הוא לשכניה בן ארח ויהוחנן בנו לקח את בת משלם בן ברכיה:
נחמיה ו יח
4. ואלה העולים מתל מלח תל חרשא כרוב אדון ואמר ולא יכלו להגיד בית אבותם וזרעם אם מישראל הם:
נחמיה ז סא
5. בה' בגדו כי בנים זרים ילדו עתה יאכלם חדש את חלקיהם:
הושע ה ז

תוס' ר"י הזקן

רב יהודה היה ראש בפומבדיתא. נטר. המתין עד שיטול שלוחו של רב יהודה. בר שויסקל. דרך גנאי אמר. ור"ש פירש גרגרן אוכל צלי ואשכחן בפסחים (צו, א) ודילמא שריסקל עבדו, כלומר צלי.

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות

אין שואלין בשלום אשה כלל. והא דאמר בהשוכר את הפועלים (ב"מ דף פז.) איה דרך אשתך[ג] שאולין בשלום האשה על ידי בעלה היינו דוקא בשאילת שלום[א] אבל לשלוח לה בשלום[ב] אפילו ע"י בעלה אסור[ד]: **קשים גרים.** פי' בקונטרס לפי שאינם בקיאים במצות ומביאים פורענות ועוד שמלמדים את ישראל ממעשיהם וכו' וי"מ לפי שכל ישראל ערבין זה בזה[ג] ונלוו מילתא היא דהא לא נתערבו בשביל הגרים שקבלו התורה[ה] כדאמרינן בסוטה (דף ז:) נמצא לכל אחד מישראל שש מאות אלף וג' אלפים [ותק"ן בריתות] שכולן נתערבו זה בזה אלמא לא נתערבו מן הגרים שהרי הרבה ערב רב עלה אתם[ו] וש מפרשים דקשין גרים לישראל כספחת לפי שהזיר הקב"ה עליהם[ז] בכ"ל מקומות שלא להזות אותם ואי אפשר שלא יערוס וש מפרשים לפי שע"י הגרים ישראל בגלות כדאמר (פסחים דף פז:) מפני מה ישראל מפוזרים בכל ארצות

אין שואלין בשלום אשה על ידי בעלה אמר ליה[ח] הכי אמר שמואל [א]אין שואלין בשלום אשה כלל שלחה ליה דביתהו שרי ליה תגריה דלא נישוויך כשאר[ב] עם הארץ א"ל מאי שיאטיה דמר הכא אמר ליה טסקא דהזמנותא שדר מר אבתראי אמר ליה השתא שותא דמר לא גמירנא טסקא דהזמנותא משדרנא למר אפיק דיסקא דהזמנותא מבי חדיה ואחזי ליה אמר ליה הא גברא והא דסקא אמר ליה הואיל ואתא מר להכא לישתעי מיליה כי היכי דלא לימרו מחנפי רבנן אהדדי אמר ליה מאי טעמא שמתיה מר לההוא גברא [ג]ציער לפי שע"י הגרים ישראל בגלות שליחא דרבנן ונגדיה מר [ד]דרב מנגיד על מאן דמצער שלוחא דרבנן [ד]דעדיף מיניה עבדי ליה מאי טעמא אכריז מר עליה דעבדא הוא אמר ליה דרגיל דקרי אינשי עבדי [ה]ותני [ג]כל הפוסל פסול ואינו מדבר בשבחא לעולם ואמר שמואל [ד]במומו פוסל אימר דאמר שמואל למיחש ליה לאכרוזי עליה מי אמר אדהכי והכי [ו](אתא ההוא בר דיניה מנהרדעי) א"ל ההוא בר דיניה לרב יהודה לדידי קרית לי עבדא דאתינא מבית חשמונאי מלכא אמר ליה הכי [ז]אמר שמואל כל דאמר מדבית חשמונאי קאתינא עבדא הוא א"ל לא סבר לה מר להא דא"ר אבא אמר רב הונא אמר רב [ח]כל ת"ח שמורה הלכה ובא אם קודם מעשה אמרה שומעין לו ואם לאו אין שומעין לו אמר ליה הא איכא רב מתנה דקאי בוותי רב מתנה לא חזייה לנהרדעא תליסר שני ההוא יומא[ט] אתא אמר ליה דכיר מר מאי אמר שמואל כי קאי חדא כרעא אגודא וחדא כרעא במברא א"ל הכי [י]אמר שמואל כל דאמר מדבית חשמונאי מלכא קאתינא עבדא הוא דלא אישתיור מינייהו אלא ההיא רביתא דסלקא לאיגרא ורמיא קלא ואמרה כל דאמר מבית חשמונאי אנא עבדא הוא נפלה מאיגרא ומיתה אכרוז עליה דעבדא הוא ההוא יומא אקרען כמה כתובתא בנהרדעא כי קא נפיק נפקי אבתריה למירגמיה אמר להו אי שתיקו [י]שתיקו ואי לא מגלינא עלייכו הא דאמר שמואל תרתי זרעייתא איכא בנהרדעא חדא מיקריא דבי יונה וחדא מיקריא דבי עורבתי וסימניך [ג]טמא טמא טהור טהור [ט]שדיוה לההוא ריגמא מידייהו וקם אטמא בנהר מלכא מכריז רב יהודה [ג]בפומבדיתא אדא ויונתן עבדי יהודה בר פפא ממזירא בטי בר טוביה ברמות רוחא לא שקיל גיטא דחירותא מכריז רבא במחוזא בלאי דנאי טלאי מלאי זגאי כולם לפסול אמר רב יהודה גובאי גבעוניאי דורגוניתא דראי נתיניאי אמר רב יוסף האי בי כובי דפומבדיתא כולם דעבדי עבדים היו לו לפשחור בן אימר וכולם נטמעו בכהונה וכל כהן שיש בו עזות פנים אינו אלא מהם אמר אביי כולהו יתבן [ט]בשורא דבנהרדעא ופליגא דרבי אלעזר דאמר ר' אלעזר אם ראית כהן[ט] בעזות מצח אל תהרהר אחריו שנא' [1]ועמך כמריבי כהן אמר רבי אבין בר רב אדא אמר רב כל הנושא אשה שאינה הוגנת לו כשהקב"ה משרה שכינתו מעיד על כל השבטים ואין מעיד עליו שנאמר [2]שבטי יה עדות לישראל אימתי הוי עדות לישראל בזמן שהשבטים שבטי יה אמר ר' חמא ברבי חנינא כשהקב"ה משרה שכינתו אין משרה אלא על משפחות מיוחסות שבישראל שנא' [3]בעת ההיא נאם ה' אהיה לאלהים לכל משפחות ישראל לכל ישראל לא נאמר אלא לכל משפחות [ט][והמה] יהיו לי לעם אמר רבה בר רב הונא זו מעלה יתירה יש בין ישראל לגרים דאילו בישראל כתיב בהו [4]והייתי להם לאלהים [והמה] יהיו לי לעם ואילו בגרים כתיב [5]מי הוא זה ערב את לבו לגשת אלי נאם ה' והייתם לי לעם ואנכי אהיה לכם לאלהים אמר רבי [ט]חלבו [1]קשים גרים לישראל כספחת שנאמר [6]ונלוה הגר עליהם ונספחו על בית יעקב כתיב הכא ונספחו וכתיב התם [7]לשאת ולספחת אמר רבי חמא בר חנינא כשהקדוש ברוך הוא

מטהר

בני מריבה כדכתיב כמריבי כהן: **עדוס לישראל.** אותן שהן ישראל הוא מעיד עליהן שהן משלו: **משפחות ישראל.** משפחות שהם ישראל גמורים: **בישראל כתיב.** והייתי להם לאלהים אע"פ שאינם לי לעם ומתוך שאני מקרבן הם יהיו לי לעם אבל גרים אין מקרבין אותן מן השמים אלא אם כן הן מקרבין עצמם תחילה להיות טובים: **קשין גרים.** שאינם זהירים במצות והרגילים אצלם ממשכים אצלם ולומדים מן מעשיהם:

מטהר

עין משפט נר מצוה

טו א מיי' פכ"ח מהל' ת"ש הל"ה סמג לאוין קכו טוש"ע אה"ע סי' כח סעי' ו:

טז ב מיי' פכ"ה מהל' סנהדרין הל"ו [וס"ו מהל' ת"ת הל' יד סי' ג] טוש"ע חו"מ סי' ז סעי' ה וסי' יח סעי' ג וטוש"ע יו"ד סי' שנד סעי' מג:

יז ג ד מיי' פי"ט מהל' איסורי ביאה הל"ז:

יח ה טוש"ע יו"ד סי' רמב סעי' לו בהג"ה:

יט ו מיי' פי"ג מהל' איסורי ביאה הל"י:

מוסף רש"י

דמצער שלוחא דרבנן. שמזמינו לדין מפי הדיינין וזה קם עליו ומכהו (לעיל יב:). כל ת"ח שמורה הלכה ובא. הלכה חדשה שלא שמעוה מאחד (בכורות לח:). אם קודם מעשה. קודם שבא שבא מעשה שהלכה בידו (שם). שבא הודלה לידו (יבמות עח:). אמרה. ושאלה לתלמידיו בבית המדרש בשם רבו (שם). שומעין לו. בשעת הודלה (שם). ושומין מעשה (בכורות לח:). ואם לאו אין שומעין לו. הודיל ודבר חידוש הוא, שאם בשביל מעשה שבא לידו אומרים (יבמות צח. וכע"ז שם עח. ובכורות לח:). קשים גרים לישראל כספחת. שאוחזין מעשיהם הרשעים ולומדים ישראל מהם או קומכין עליהם באיסור וגזיר (יבמות מז:). שאין בקיאין בדקדוקי מצות ולמדין ישראל ממעשיהן (שם קט:). שאין בקיאים במצות ומביאין פורענות ועוד שאם לגדיים ישראל ממעשיהן, מפי מורי הזקן, וש אומר שכל ישראל ערבים זה בזה, ולאו מילתא היא, שלא נתערבו בשביל הגרים, דאמרינן בפס' סוטה (לז:) נמצא לכל אחד מישראל שש מאות אלף ושבעת אלפים ותק"ן בריתות, שכולן נתערבו זה בזה, אלמא לא נתערבו על הגרים (נדה יג:).

מוסף תוספות

א. ובענייניה כמו איה שרה אשתך. תוס' הרא"ש. ב. נ"א: שלומים. שס. ג. ונענשים עליהם. שס.

מוסף הש"ס

(ג"מ פז., ב) [בכת"י: מיאין], ג) לעיל יב:, ד) [ע' תוס' יבמות נב. ד"ה דמתפקרן], ה) [בכת"י, דפו"ר וש"י: דתניא], ו) רש"ל מ"ז, ז) [ב"ב ג: וע' תוס' יבמות מה: ד"ה כיון דאתון], ח) יבמות עז. לא. בכורות לח:, ט) [בכת"י טוסף: מיקלא לתתם], י) ב"ב ג:, כ) [בכת"י: שתקיתו שתקיתו], ל) [שם לא.], מ) [בכת"י: שדי ריגמייהו בנהר מלכא וקס], נ) [בנהרדעא. כן מיתא בשאלתות וכן עוד איזה שיעויים ע"ש], ס) כ"מ בסורי"ל ובנהרדעא, ע) [בכת"י: שים בו עזות פנים], פ) [בע"י מתחיל מכאן ענין בפ"ע ואינו ממשך לשלפניו], צ) נדה יג: יבמות מז: קט:, ק) [בדפו"י ודעבו אלגה. ובע"י ודעבה לימך אלגה], ר) [ע' נדרים סב סוע"ב ושבועות ל סוע"ב], ש) [בע"י: דכרי], ת) [ב"ב ג ע"ב], א) [ירמיה כ, ב], ב) [בדפו"י: משפחתו], ג) [בכתיבת יח], ד) עי' בתוס' ב"מ פז. ד"ה ע"ע בעלה, ה) [כל הדברים המובאים הכא מיתא בגש"י דגלה ושם כתבו תוס' ד"ל לפי שלא ידע תשבוקן ע"ש], ו) [יש להוסיף עכ"ל [בש"י]. רש"ל], ז) [בב"מ מו: איתא בל"ו מקומות ומאמרי לה במ"ו מקומות].

תורה אור השלם

1. אַךְ אִישׁ אֶל יָרֵךְ וְאֶל יוֹכַח אִישׁ וְעִמְּךָ כַּמְּרִיבֵי כֹהֵן:
הושע ד ד

2. שֵׁשֶׁם עָלוּ שִׁבְטִים שִׁבְטֵי יָהּ עֵדוּת לְיִשְׂרָאֵל לְהֹדוֹת לְשֵׁם יְיָ:
תהלים קכב ד

3. בָּעֵת הַהִיא נְאֻם יְיָ אֶהְיֶה לֵאלֹהִים לְכֹל מִשְׁפְּחוֹת יִשְׂרָאֵל וְהֵמָּה יִהְיוּ לִי לְעָם:
ירמיהו ל כה

4. וְהָיָה מִשְּׁבָנֵי עֲלֵיהֶם וְהֵיִיתִי לָהֶם לֵאלֹהִים וְהֵמָּה יִהְיוּ לִי לְעָם:
יחזקאל לז כז

5. וְהָיָה אַדִּירוֹ מִמֶּנּוּ וּמֹשְׁלוֹ מִקִּרְבּוֹ יֵצֵא וְהִקְרַבְתִּיו וְנִגַּשׁ אֵלָי כִּי מִי הוּא זֶה עָרַב אֶת לִבּוֹ לָגֶשֶׁת אֵלָי נְאֻם יְיָ: וְהֵיִיתֶם לִי לְעָם וְאָנֹכִי אֶהְיֶה לָכֶם לֵאלֹהִים:
ירמיהו ל כא - כב

6. כִּי יְרֻחַם יְיָ אֶת יַעֲקֹב וּבָחַר עוֹד בְּיִשְׂרָאֵל וְהִנִּיחָם עַל אַדְמָתָם וְנִלְוָה הַגֵּר עֲלֵיהֶם וְנִסְפְּחוּ עַל בֵּית יַעֲקֹב:
ישעיהו יד א

7. וְלִשְׁאֵת וְלִסְפֵּחַת וְלַבֶּהָרֶת: ויקרא יד נו

גליון הש"ס

רש"י ד"ה שותא דמר כו' שיחתו. ע' רש"י סוכה נו ע"ב ד"ה שותא דיוקא: ד"ה בי כובי כו' **כפר** הסמוך. עי' בתפארת גדע ביהודה מהדורא תניינא מלק או"ח סי' כ:

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות

מטהר השבטים. מיתסס: **כסף מעשר ממזרים.** המטומעים בישראל מחמת ממונם והוא גורם להם שיטהרו שלעתיד לבא אין הקב"ה מבדילם מאחר שנדבקו בהם משפחות ישראל הרבה: **שנאמר וישב מצרף ומטהר כסף.** לותם שנטמעו מחמת עשרם וסיפיה דקרא והיו לה' מגישי מנחה בצדקה לדקתו של הקב"ה היא שאינו מבדילם אלא הוא מטהר שנטמעו נטמעו. ורבי יהושע בן לוי סבירא ליה האי מטהר אלא מטהרם מבדיל פסוליהן קאמר אלא מטהרם ומכשירם כולם: **עיסה.** כעיסה שהיא מעורבת. ובשם ר' משה מרומא"ט שמעתי עיסה בפסולת ענבים שנפחתו משקה שלהם: **נקשו נעשות בכל עיסה.** להחזיק משפחות ארץ ישראל מיוחסות ולבדון אחר משפחות בכל כל הבאים ליצא משם אשה: **קוצים אתם משימים בין עיני.** משום דרבי ממשפחת בבל היה מבני בניו של הלל[ו] שעלה וקיבל גשיאותו של בני בתירא[ח]: **יעסל נא רבי חנינא.** להשיבכם דבר: **עלוני בערייסה ורוזו.** שלא יפשפש אחר דבריו ויהא לריך לגלות משפחות והוא היה זקן ולא היה יכול לרוץ: **אמר להם אין שחיטה לעוף.** דבר שהוא תימה להם ולא גלה להם טעמו כדי **ע)** שיהו טרודים בסברא הראשונה ולא יחזרו אחר טעם השניה עד שיפטר מהם. וטעם דאין שחיטה לעוף מן התורה בשחיטת חולין (דף מז:) יליף מושפך את דמו[פ] בשפיכה בעלמא: **ישבו ובדקו.** במשפחות ג"י לברר את דבריו: **כיון שהגיעו לסכנה.** לפסול משפחות אנשי זרוע שיהרגוס פירשו: **הילא.** שבועה בהיכלו של מקוס: **בידינו הוא.** לגלות פסול משפחות ארץ ישראל: **תגינא.** דכל משפחה שנטמעה נטמעה דאין להפריסה ולהרחיקה ולברר ספק מטומעיהם מי נטמע מי לא נטמע אלא יניחום והם ספק והם כשרים לעתיד לבא: **בית הצריפה.** שם המשפחה: **בן ציון.** אדם חשוב ואיש זרוע: **ריחקה.** הכריז שהן פסולין: **אליהו בא.** לעתיד לבא דכתיב (מלאכי ג) והשיב לב אבות על בנים זה מבני בניו של זה: **ג) דיודעין.** שהכל מחזיקים אותם בפסולים שנתקרבו בזרוע: **אבל משפחה שנטמעה.** מחמת אלא נודע פסולה נטמעה: **עוד אחרת.** משפחה אחרת היתה לבד אותה שקרבה בן ציון: **שם בן ארבע אותיות.** קריאתו ק) וכתיבתו ופירושו חכמים מוסרין אותו כו': **נעלם.** להעליס: **לשיב זה שמי וכשיב זה זכרי.** מדלא כתיב שמי וזכרי משמע שלמדו שני שמות ואמר לו זה שמי מיוחד וכזה השני אני מזכר: שם בן שתים עשרה וכן לרבעים ושתים לא פירשו לנו: **משרשו הפרילין.** המשתמשין בו: **לנטועים שבהונה.** לאחר עבודת ליבור של תמיד של שחר: **מבליעים אותו בנעימת אחיהם הכהנים.** אותן שלא היו בקיאין בו ומברכין בשם בן ארבע אותיות כשהיו מושכין את קולם בנעימה היו אלו ממהרים להבליע את השם בן י"ב ולא היה נשמע ברבים מקול נעימות חבריהם. בנעימת ביסוס קול שקורין טרו"ף: **אחר אחי אמי.** שהיה כהן ור' טרפון היה כהן[ר] בתוספתא דכתובות (פ"ה) מעשה בר' טרפון שקדש שלא מאות נשים בשני בצורת כדי להאכילם תרומה: **נדוכן.** לנרך ברכת כהנים[ר] **ואינו מעמיד על מדוכיו.** לנטוי אינה שמא יתמשש בו להנקש: **עד שיודע לך.** במשפחה שאתה בא לידבק בה במה נפסלה: **עד שיודע לך במה נכשרה.** לריך אתה לבדוק אחר המשפחה כמו שאמרה משנתינו (לקמן דף עו.) ארבע אמהות שהן שמנה: להשיאו

[א]מטהר שבטים שבטו של לוי מטהר תחילה שנא' [1]וישב מצרף ומטהר כסף וטיהר את בני לוי וזיקק אותם כזהב וכ[ב]כסף והיו לה' מגישי מנחה בצדקה אמר רבי יהושע בן לוי כסף [ב]מטהר ממזרים שנאמר וישב מצרף ומטהר כסף מאי מגישי מנחה בצדקה א"ר יצחק צדקה עשה הקב"ה עם ישראל [ג]שמשפחה שנטמעה נטמעה: גופא אמר רב יהודה אמר שמואל כל ארצות עיסה לארץ ישראל וארץ ישראל עיסה לבבל: בימי רבי בקשו לעשות בבל עיסה לארץ ישראל אמר להן [ד]קוצים אתם משימים לי בין עיני רצונכם יטפל עמכם ר' חנינא בר חמא נטפל עמהם ר' חנינא בר חמא אמר להם כך מקובלני מר' ישמעאל בר' יוסי שאמר משום אביו כל ארצות עיסה לארץ ישראל וארץ ישראל עיסה לבבל בימי רבי [ה]פנחס בקשו לעשות בבל עיסה לארץ ישראל להם לעבדיו כשאני אומר שני דברים בבית המדרש טלוני בעריסה ורוצו כי עייל אמר להם [ו]אין שחיטה לעוף מן התורה אדיתבי וקמעייני בה אמר להו כל ארצות עיסה לארץ ישראל וארץ ישראל עיסה לבבל נטלוהו בעריסה ורצו רצו אחריו ולא הגיעוהו ישבו ובדקו עד שהגיעו לסכנה ופירשו א"ר יוחנן [ז]היכלא בידינו היא אבל מה אעשה שהרי גדולי הדור נטמעו [ח]בה סבר לה כר' יצחק דאמר ר' יצחק משפחה שנטמעה נטמעה אמר אביי אף אנן נמי תנינא [ט]משפחת בית הצריפה היתה בעבר הירדן [י]וריחקה בן ציון בזרוע [כ]עוד אחרת היתה [כא]וקירבה בן ציון בזרוע כגון אלו אליהו בא לטמא ולטהר לרחק ולקרב כגון אלו דידעין אבל משפחה שנטמעה נטמעה תאנא עוד אחרת היתה ולא רצו חכמים לגלותה אבל חכמים מוסרים אותו לבניהם ולתלמידיהן פעם אחת בשבוע ואמרי לה פעמים בשבוע אמר רב נחמן בר יצחק מסתברא כמאן דאמר דאמר פעם אחת בשבוע כדתניא [כב]הריני נזיר אם לא אגלה משפחות יהיה נזיר [1]ולא יגלה משפחות אמר רבה בר בר חנה אמר ר' יוחנן שם בן ארבע אותיות חכמים מוסרין אותו לתלמידיהן פעם אחת בשבוע ואמרי לה פעמים בשבוע אמר רב נחמן בר יצחק [כג]מסתברא כמאן דאמר פעם אחת בשבוע דכתיב [2]זה שמי לעולם לעלם כתיב [כד]רבא סבר למידרשיה בפירקא א"ל ההוא סבא לעלם כתיב רבי אבינא רמי כתיב זה שמי וכתיב זה זכרי אמר הקב"ה [ה]לא כשאני נכתב אני נקרא נכתב אני ביו"ד ה"י ונקרא באל"ף דל"ת ת"ר בראשונה שם בן שתים עשרה אותיות היו מוסרין אותו לכל אדם משרבו הפריצים היו מוסרים אותו לצנועים שבכהונה והצנועים שבכהונה מבליעים אותו בנעימת אחיהם הכהנים תניא אמר רבי טרפון פעם אחת עליתי אחר אחי אמי לדוכן והטיתי אזני אצל כהן גדול ושמעתי שהבליע שם בנעימת אחיו הכהנים אמר רב יהודה אמר רב שם בן ארבעים ושתים אותיות אין מוסרין אותו אלא למי שצנוע ועניו ועומד בחצי ימיו ואינו כועס ואינו משתכר ואינו מעמיד על מדותיו וכל היודעו והזהיר בו והמשמרו בטהרה אהוב למעלה ונחמד למטה ואימתו מוטלת על הבריות ונוחל שני עולמים העולם הזה והעולם הבא אמר שמואל משמיה דסבא בבל בחזקת כשרה עומדת עד שיודע לך במה נפסלה שאר ארצות בחזקת פסול הן עומדות עד שיודע לך במה נכשרה ארץ ישראל מוחזק לפסול פסול מוחזק לכשר כשר הא גופא קשיא אמרת מוחזק לפסול פסול הא סתמא כשר והדר [ו]תני מוחזק לכשר כשר הא סתמא פסול אמר רב הונא בר תחליפא משמיה [מ]דרב לא קשיא כאן יותר משאר עובדי כוכבים כדי שיתוספו עליהם גרים ולא נהירא להא [ב]אמר ביבמות (דף מז.) עובד כוכבים הבא להתגייר אומרים לו מה ראית שבאת להתגייר מדע שישראל דווים דחופים ואומרי' התם משום דיפרוש הוא דאמר מר קשין גרים לישראל כספחת אלמא דבתר [פ]שיתגיירו קשים הם וה"ר אברהם גר פירש לפי שהגרין בקיאין במצות [ה]ומדקדקין בהם קשים הם לישראל כספחת דמתוך כן הקב"ה מזכיר עונותיהם של ישראל כשאין עושין רצונו וכה"ג מצינו גבי הצרפית (מ"א י"ז) שאמרה מה לי ולך איש האלהים (כי) באת אלי להזכיר [את] עוני שמתוך שהוא לדיק גמור היה נראה לה שמזכיר הטא עונה [ה] ור"י פירש לדפיכך קשים שנטמעו בישראל ואין השכינה שורה אלא על משפחה מיוחסת וכן נראה דמשום הכי מייתי הא דרבי חלבו על הא מילתא דר' אמא בר חנינא: כאן

עין משפט נר מצוה

כ א ב ג מיי' פי"ג מהל' מלכים הל"ג טוש"ע אה"ע סי' ב סעי' ה בהג"ה:

כא ד ה מיי' פי"ג מהל' תפלה הל"י:

תורה אור השלם

1. וְיָשַׁב מְצָרֵף וּמְטַהֵר כֶּסֶף וְטִהַר אֶת בְּנֵי לֵוִי וְזִקַּק אֹתָם כַּזָּהָב וְכַכֶּסֶף וְהָיוּ לַיְיָ מַגִּישֵׁי מִנְחָה בִּצְדָקָה: מלאכי ג ג
2. וַיֹּאמֶר עוֹד אֱלֹהִים אֶל מֹשֶׁה כֹּה תֹאמַר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל יְיָ אֱלֹהֵי אֲבֹתֵיכֶם אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אֱלֹהֵי יִצְחָק וֵאלֹהֵי יַעֲקֹב שְׁלָחַנִי אֲלֵיכֶם זֶה שְׁמִי לְעֹלָם וְזֶה זִכְרִי לְדֹר דֹּר: שמות ג טו

גליון הש"ס

גמ' היכלא בידינו. עיין תוי"ט פ"ב משנה ט' דכתובות:

הגהות הב"ח

(ה) תוס' ד"ה קשים וכו' ומדקדקין בהם. נ"ב וכמו משמע בספחים סוף דף לא דאין עושין חבורה שמולה גרים שמא יקדקדו בו ויביאוהו לידי פסול וע"ש פרש"י אבל התוס' תמהו על גירסתו וע"ש:

תוס' ר"י הזקן

מטהר. פי' ר"ש לעתיד לבא שלא יבדילם הקב"ה מאחר שנדבקו בהם משפחות ישראל. והרי"ף פי' בפרקין דלעיל בנושא ב) שפחה כר' טרפון. משפחה שנטמעה נטמעה. ג) נטמעו עמהם מפני עושרם אין הקב"ה מבדילם לעתיד לבא מאחר שנדבקו בהם משפחות הרבה. **עיסה.** היא מדומעת מקמח ומים ומלח ומורסן כך כל הארצות משפחתם מעורבות כנגד משפחת בני ארץ ישראל, וארץ ישראל עצמה היא מעורבת כנגד משפחת בבל שכל המשפחות הפסולות עלו מבבל (עיסה) שחזר הפסול לארץ ישראל. **[עיסה.** להחזיק משפחות ארץ ישראל מיוחסות] ולבדוק אחר משפחות בבל כל הבא לישא משם אשה. **למקום סכנה.** לפסול משפחות אנשי זרוע שיהרגום. **היכלא.** שבועה בהיכלו של מקום אנו יודעים אותה משפחה. **שנטמעה.** מחמת שלא נודע פסולה. נטמעה. ואין להפרישו מספק מי נטמע ומי לא נטמע, אלא יניחום מספק והם כשרים לעתיד לבא. ומסתברא דכר' יהודה ס"ל דאמר דממזרים יטהרו לעתיד לבא. **בית הצריפה.** שנטמעה מחמת שלא נודע פסולה, נטמעה.

מסורת הש"ס

ה) [כתב רב אלפס סוף פ' האומר לעולי גבי יכולין ממזרין לעיטר כילד ממזר שנשא שפחה וכו' והייט דאל"י בן לוי כסף מטהר ממזרין שנאמר וכו' ופי' הגלפס שם בשם רש"י כסף מטהר דממזר יקח שפחה ויולד ממנה בן ושטרלנה וכן פי' הר"ן בכוונה אמיתית של הרב אלפס ופיס אבל וכו' ע"ש], ב) סנהדרין לח., ג) [בכת"י: רבי יאסף בן פנחס. וכעיון יעקב שבל הע"י גורס רבי פנחס בן יאיר], ד) מיר כט. חולין ד. וש"ל, ה) [בכת"י: בהסן], ו) עדיות פ"ח מ"ז, ז) שם אותה ומיתקוה בני ציון, ח) ג"ז שם, ט) שם אותה וקיבלוה בני ציון, י) [תוספתא דמיר פ"ח ה"ינ], כ) ספחים כ., ל) [בכת"י: אמרת], מ) [בכת"י: כנף, וכ"ל. (קה"ל, רש"ס)], נ) [עיין שבת טו ע"ב], ס) [ספחים סו ע"ב], ע) [בדפו"ר: שיהין], פ) [ויקרא ח, יג], צ) [ל"ל דידעין. ועיין רש"ל], ק) [בדפו"ר וע"י: בכתיבתו, ולפנינו ע"פ הרש"ל, ועיין מהרש"ל ורש"ס], ר) [גם בגמ' דיק ספחים עכ: אותה לבדיל שאכל רבי טרפון בעלמו תרומה וע"ע בכורות לא: דר"ע שקל פדיון בכור ויעוש על אלו תמלא בתיקון כלי שרת], ש) [בדפו"ר מ:], וע"ל דאמרינן], ת) [בדפו"ר: שנתגיירו], א) [מהגה עד סוה"ד ליתא בדפו"ר ונוסף ע"פ הרש"ל, ע"ש], ב) [יתכן דל"ל דטעמא], ג) [אם נטמעו].

לעזי רש"י

מרומא"ט [מרומ"א]. מרומא (בירת איטליה). טרו"ף [טרופ"א]. נעימה.

מוסף רש"י

אין שחיטה לעוף מן התורה. אלא מדברי סופרים (חולין כ.). ואפילו מתורה שבעל פה מהלכה למשה מסיני אין לו, אלא מדברי סופרים, ואין נכנס עוף קרוב נבלה אלא אם כן מתה מאליה או הרגה במכה אלא על ידי סימנים, אבל נחירה או עיקור סימנים כשר בו (שם כז:). למדרשיה בפירקא. קרייה דיו"ד ה"י דאהבע אותיות דרשיה וטעמיה התליים בו (פסחים נ.). לעלם כתיב. חסר וי"ו, לשון העלמה (שם). לומר העלימהו אלא יקרא ככתבו (שמות ג טז). **כתיב זה שמי וכתיב זה זכרי.** כתיב זה שמי לעולם, בהעלמה וכתיב זה זכרי דמשמע קרייה ולא העלמה, לשון אחר כיון דכתב זה שמי פשיטא דזה זכרי, היאך יקרא אלא בשמו (שם). **לא כשאני נכתב אני נקרא.** שני שמות לימדו, שם הכתיבה ושם הקרייה (שם).

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות